

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра основ медицини

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з наукової роботи
проф. Студеняк І.П.

Сергій 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ОБМІНУ РЕЧОВИН

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма	227 Фізична терапія, ерготерапія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

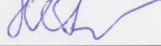
Ужгород 2020

Робоча програма навчальної дисципліни «**Фізична терапія при порушеннях обміну речовин**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **22 Охорона здоров'я**, спеціальності **227 Фізична терапія, ерготерапія**, освітньої програми **227 Фізична терапія, ерготерапія**.

Розробники: **Мелега К.П., к. мед. н., доцент, завідувач кафедри основ медицини**

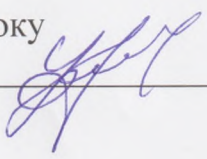
Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри основ медицини**

Протокол № 7 від 28 серпня 2020 року

Завідувач кафедри основ медицини (Мелега К. П.)

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол № 9 від 28 серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії (Ф. Г. Філак)

серпень 2020 р.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», червень 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна (вечірня) форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 7	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 210	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: (3,3 год – 1 семестр; 2,4 год – 2 семестр) аудиторних – 74 самостійної роботи студента – 136	1, 2	1,2
	Лекції:	
	44	16
	Практичні (семінарські):	
	30	8
Вид підсумкового контролю: залік, іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна відповідь	Самостійна робота:	
	136	186

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Фізична терапія при порушеннях обміну речовин**» є формування здатності у майбутніх фахівців з ступенем «доктор філософії» в галузі охорони здоров'я за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» розв'язувати комплексні проблеми галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, пов'язані з відновленням функцій організму внаслідок порушень обміну речовин та розробкою ефективних заходів фізичної терапії; провадити наукову та навчальну діяльність із застосуванням положень, теорій і методів біологічних, медичних, педагогічних та соціальних наук, наукових досліджень, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових знань при вирішенні дослідницьких і практичних завдань (ЗК-1);
- здатність до пошуку, обробки на аналізу інформації з різних джерел (ЗК-4);
- здатність планувати та здійснювати особистий та професійний розвиток (ЗК-8);
- здатність до роботи в команді, вміння мотивувати інших у просуванні до спільної мети (ЗК-9);
- здатність комунікації на фахову тематику з нефхівцями (ЗК-10)

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- здатність володіти сучасними методами збору інформації для наукового дослідження у фізичній терапії, ерготерапії виокремлення первинних і вторинних джерел, використання технологій (ФК -1);

- здатність аналізувати отриману наукову інформацію, з метою прогнозування змін, що відбудуться у результаті проведення заходів фізичної терапії, планувати наукові дослідження (ФК-5);

- здатність виконувати оригінальні дослідження в фізичній терапії різних груп населення та досягати наукових результатів, які створюють нові знання, із звертанням особливої уваги до актуальних проблем та використання новітніх наукових методів (ФК-6);

- здатність розуміти та пояснювати патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії, аналізувати особливості впровадження реабілітаційних технологій в процес відновлення функцій, активності та участі в осіб різних вікових, професійних та нозологічних груп (ФК-7)

- готовність брати участь у роботі українських і міжнародних дослідницьких колективів для вирішення наукових і науково-освітніх завдань у фізичній терапії (ФК-8);

- здатність проводити аналіз результатів наукових досліджень і використовувати їх в науковій, освітній та практичній діяльності та відстоювати їх в наукових дискусіях (ФК- 13).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Фізична терапія при порушеннях обміну речовин**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК. 03 Презентація наукових результатів, створення об'єктів інтелектуальної власності та управління науковими проектами

ОК. 04 Інновації в сучасній педагогіці, організація та проведення навчальних занять

ОК. 06 Традиційні і сучасні методи наукових досліджень у фізичній терапії, ерготерапії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми 227 «Фізична терапія, ерготерапія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Сучасні передові концептуальні та методологічні знання в галузі фізичної терапії, ерготерапії та суміжних галузей знань.	ПРН 1.1.
Фундаментальні праці провідних зарубіжних вчених та наукових шкіл у галузі дослідження.	ПРН 1.2.
Проводити комплексні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань.	ПРН 2.3.
Формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції.	ПРН 2.5.
Аналізувати наукові праці в галузі фізичної терапії, ерготерапії, виявляючи дискусійні та мало досліджені питання.	ПРН 2.7.
Здійснювати моніторинг наукових джерел інформації відносно досліджуваної проблеми.	ПРН 2.8.
Визначати принципи та методи дослідження, використовуючи міждисциплінарні підходи.	ПРН 2.10.
Вести спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі фізичної терапії, ерготерапії.	ПРН 3.1.
Ефективно працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії.	ПРН 3.4.
Діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів).	ПРН 4.2.
Самовдосконалюватися, нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень.	ПРН 4.3.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Фізична терапія при порушеннях обміну речовин»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати: основні діагностичні критерії та методи дослідження при порушеннях обміну речовин, необхідні для призначення і проведення реабілітаційних програм та здійснення наукових досліджень у галузі фізичної терапії; використовувати поглиблені теоретичні та практичні знання, які знаходяться на передовому рубежі у галузі фізичної терапії та суміжних галузей знань.	ПРН 1.1 ПРН 1.2 ПРН 2,8
Розуміти: механізм дії, ефективності та безпеки застосування фізичних вправ, лікувального масажу, природних та преформованих факторів та інших засобів фізичної терапії з лікувальною й профілактичною метою при різних порушеннях обміну речовин; удосконалювати знання з етіології, патогенезу, клінічних проявів основних порушень обміну речовин, використовуваних в подальшій викладацькій або науковій діяльності з даної дисципліни.	ПРН 1.2 ПРН 2,7 ПРН 2.8
Володіти методикою постановки реабілітаційного діагнозу з використанням сучасних методів дослідження та здійснення диференційованого вибору засобів фізичної терапії для розробки реабілітаційних програм і проведення наукових досліджень при порушеннях обміну речовин, дотримуючись принципів соціальної відповідальності, на основі етичних міркувань (мотивів); розробляти і впроваджувати сучасні методи і методики фізичної терапії, спрямовані на охорону здоров'я громадян.	ПРН 2.3 ПРН 2.10 ПРН 3.4 ПРН 4.2
Аналізувати проблемні питання при проведенні заходів фізичної терапії при порушеннях обміну речовин, формулювати наукову проблему з огляду на стан її наукової розробки та сучасні наукові тенденції; оцінювати одноразовий та курсовий вплив засобів фізичної терапії у динаміці	ПРН 2.5 ПРН 3.1 ПРН 4.3

відновного лікування при різних порушеннях обміну речовин; робити науково обґрунтовані висновки щодо ефективності застосованих заходів фізичної терапії при проведенні наукових досліджень.	
Демонструвати здатність до творчого поєднання теоретичних знань і практичних навичок; готовність до самостійної розробки, реалізації та оцінки ефективності розробленої програми фізичної терапії при порушеннях обміну речовин; здатність і готовність до планування і проведення наукових досліджень у вивченні ефективності застосування програм фізичної терапії при порушеннях обміну речовин з використанням клінічних, лабораторних, інструментальних та інших методів досліджень; презентація набутих знань і практичних вмінь при проведенні навчальних занять з фізичної терапії при порушеннях обміну речовин у закладах вищої освіти.	ПРН 1.1 ПРН 2.3 ПРН 2.5 ПРН 3.1 ПРН 3.4 ПРН 4.3

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- тести;
- ситуаційні задачі;
- виконання письмових завдань;
- відповіді на практичних заняттях;
- виконання індивідуальних проєктів з демонстрацією практичних навичок;
- групові завдання з використанням імітаційних ігор на заняттях;
- презентації результатів виконаних завдань;
- співбесіда за результатами самостійної роботи;
- залік, іспит.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне усне опитування, тестовий контроль, вирішення ситуаційних задач, письмовий теоретичний контроль, презентації, виконання індивідуальних та групових навчальних завдань.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (письмово).

Форма підсумкового семестрового контролю: залік, екзамен (усно).

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100-бальною, ECTS та національною шкалами (табл.5.1).

Таблиця 5.1. Загальна шкала оцінювання: рейтингова, національна та ECTS

СУМА БАЛІВ за 100-бальною шкалою	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	не задовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	не задовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Таблиця 5.2. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Індивідуальний проект	Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	10	50	100
6	7	7	7	7	6			

T1, T2 ... – теми

Таблиця 5.3. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Індивідуальний проект	Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	10	50	100
6	7	7	7	6	7			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	40	7	40
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)	-	-	-	-
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	-	-	-	-
Індивідуальний навчальний проект у вигляді презентації	1	10	1	10
Реферат	-	-	-	-
Есе	-	-	-	-
...				
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії модульного поточного оцінювання

Поточне модульне оцінювання проводиться шляхом проведення тестового контролю знань на заняттях, опитування аспірантів під час занять, виконання практичних індивідуальних і групових навчальних завдань, перевірки виконання самостійних завдань, аналізу відвідування

та відробок пропущених занять. В ході поточного контролю, за кожен вид навчальної роботи студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали.

При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням таких критеріїв оцінювання.

Оцінка «відмінно» виставляється за умови, якщо студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує тестові і ситуаційні задачі, а також виконує практичні завдання будь-якого рівня складності.

Оцінка «добре» виставляється, якщо студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно і систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчуваючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться студентові на основі знання всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати спрощені завдання за допомогою навідних питань; частково вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі в ряді простих випадків; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені прості запитання відповідає вірно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і уміння студента є нижчими за критерії задовільної оцінки.

У робочій програмі був застосований такий принцип конвертації традиційної системи оцінювання в бали (таблиця 5.4):

Таблиця 5.4

Конвертація традиційної системи оцінювання в бали:

Традиційна оцінка	Конвертація у бали
«5»	10-8
«4»	7-5
«3»	4-2
«2»	1 (0 балів за знання та 1 бал – за присутність на занятті)

Відробка пропущених практичних занять здійснюється згідно графіка відробок у визначений час в чергових викладачів. При цьому потрібно показати написаний від руки конспект з пропущеної теми, пройти тестовий контроль або усно відповісти на поставлені питання, виконати практичне завдання, визначене викладачем (напр., розробити програму фізичної терапії).

Оцінювання самостійної роботи аспірантів

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі.

Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи студента залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Критерії оцінювання самостійної роботи аспірантів

Бали	Критерії оцінювання
10-8	Аспірант повною мірою розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну

	думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити.
7-5	Загалом матеріал самостійної роботи викладений достатньо повно, але студент припускається певних помилок при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, трапляються неточності, деякі питання розкриті неповністю.
4-3	Аспірант не повністю розкриває питання, винесені для самостійного опрацювання, слабо розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно.
2-1	Виконана робота виглядає нашвидку зробленою чи незакінченою. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості, нерозуміння теми або невідповідність викладеного матеріалу передбаченій темі для самостійного опрацювання.

Таким чином, оцінка за модульне поточне оцінювання складається з оцінок за тестовий контроль на заняттях (1-10 балів), усної відповіді на теоретичні питання (1-10 балів), оцінок за виконання практичних індивідуальних та групових завдань на заняттях (1-10 балів), самостійної роботи (1-10 балів). Причому, засвоєння матеріалу під час практичних занять оцінюється максимально у 40 балів. Максимальна оцінка за модульне поточне оцінювання складає 40 балів (табл.5.5). Крім того, кожен аспірант виконує у формі презентації до кожного модулю один *індивідуальний навчальний проект*, який полягає у написанні програми фізичної терапії для конкретного пацієнта відповідно до реабілітаційного діагнозу при певному порушенні обміну речовин (0-10 балів) (таблиця 5.4).

Таблиця 5.4. Критерії оцінювання індивідуального навчального проекту

10-8 балів (відмінно)	Аспірант виконав практичне завдання повністю, правильно розробив програму фізичної терапії відповідно до реабілітаційного діагнозу з використанням теоретичних знань з клінічної картини та симптоматики захворювання, сучасних наукових даних. Вміє застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу системи заходів фізичної терапії при конкретних порушеннях обміну речовин. Презентацію матеріалу будує логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи наукову термінологію. Здатний до успішного виконання творчих завдань.
7-5 балів (добре)	Аспірант виконав практичне завдання повністю, з опорою на теоретичні знання, але може допустити неточності, окремі помилки в аналізі системи заходів фізичної терапії при порушеннях обміну речовин. Допускає незначні помилки у презентації матеріалі. В цілому може самостійно виконувати творчі завдання.
4-3 бали (задовільно)	Аспірант виконав практичне завдання неповністю або частково, з помилками. Допускає істотні помилки в аналізі системи заходів фізичної терапії при порушеннях обміну речовин. Продемонстрував невміння виконувати творчі завдання.
2-1 (незадовільно)	Аспірант виконав практичне завдання фрагментарно або неправильно. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Не вміє викласти програмний матеріал. Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Продемонстрував невміння виконувати творчі завдання.

Таблиця 5.5. Шкала модульного поточного оцінювання з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1, 2	
	Кількість балів	Максимальна кількість балів
Тестовий контроль знань на заняттях (<i>середня оцінка за результатами тестів</i>)	1-10	10
Усна (письмова) відповідь на теоретичні питання (<i>середня оцінка за результатами оцінювання</i>)	1-10	10
Виконання практичних індивідуальних та групових завдань на заняттях (<i>середня оцінка за результатами виконання завдань</i>)	1-10	10
Самостійна робота (<i>за якість виконаних завдань</i>)	1 -10	10
Індивідуальний навчальний проект (<i>презентація</i>)	1-10	10
Разом		50

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж навчального року з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР) з кожного змістового модулю. МКР проводиться наприкінці кожного змістового модулю і складається з вирішення тестових завдань та теоретичних питань (додаток 1). До МКР допускаються всі аспіранти. На виконання письмової МКР відводиться до двох академічних годин. Кожен аспірант виконує окремий варіант завдань. В кожному варіанті є 10 тестових завдань, 1 теоретичне питання, 1 ситуаційна задача. На кожне тестове питання дається 5 варіантів відповідей. Правильними можуть бути від однієї до 5 відповідей. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 3 бали (максимально 30 балів), за теоретичне питання та ситуаційну задачу у 10 балів (максимально 20 балів). За допомогою письмової МКР оцінюється ступінь освоєння пройденого матеріалу за максимальною рейтинговою оцінкою – 50 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий модульний контроль з дисципліни проводиться у вигляді заліку наприкінці 1 семестру навчання та у вигляді іспиту наприкінці 2 семестру навчання у аспірантурі і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння аспірантами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Підсумкова модульна оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне результатів 2-х модулів та виставляється за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою. Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці 5.1.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом.

У «Положенні про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті», що затверджено Наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р. вказано, що ключовою проблемою визначення рівня знань студентів під час проведення екзаменів та заліків є критерії оцінок. При цьому необхідно керуватися таким:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;

- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслугоує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслугоує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслугоує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслугоує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль I. Змістовий модуль 1

ДІАГНОСТИКА ТА ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ПОРУШЕННЯХ ЖИРОВОГО ТА ВУГЛЕВОДНОГО ОБМІНУ

Тема 1. Цукровий діабет, особливості діагностики різних типів цукрового діабету та його ускладнень.

Тема 2. Сучасні заходи фізичної терапії при цукровому діабеті.

Тема 3. Ожиріння, особливості діагностики ожиріння та його ускладнень.

Тема 4. Сучасні заходи фізичної терапії при ожирінні.

Тема 5. Дисліпідемії та атеросклероз, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.

Тема 6. Метаболічний синдром, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.

Модуль 2. Змістовий модуль 1

ДІАГНОСТИКА ТА ПРОГРАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ПРИ ПОРУШЕННЯХ МІНЕРАЛЬНОГО ТА ВІТАМІННОГО ОБМІНУ

Тема 7. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.

Тема 8. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.

Тема 9. Подагра, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.

Тема 10. Остеопороз, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.

Тема 11. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії.

Тема 12. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна (вечірня) форма						Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях жирового та вуглеводного обміну												
Тема 1. Цукровий діабет, особливості діагностики різних типів цукрового діабету та його ускладнень.	18	4	2			12	17	2				15
Тема 2. Сучасні заходи фізичної терапії при цукровому діабеті.	17	4	2			11	18		2			16
Тема 3. Ожиріння, особливості діагностики ожиріння та його ускладнень.	17	4	2			11	17	2				15
Тема 4. Сучасні заходи фізичної терапії при ожирінні.	17	4	2			11	20	2	2			16
Тема 5. Дисліпідемії та атеросклероз, особливості діагностики та заходи	18	4	2			12	17	2				15

фізичної терапії.											
Тема 6. Метаболічний синдром, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	16	2	2			12	16				16
МКО № 1	2		2								
Разом за ЗМ Модулю I	105	22	14			69	105	8	4		93
Модуль 2											
Змістовий модуль 1. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях мінерального та вітамінного обміну											
Тема 7. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.	18	4	2			12	17	2			15
Тема 8. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.	17	4	2			11	16				16
Тема 9. Подагра, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	19	4	4			11	19	2	2		15
Тема 10. Остеопороз, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	17	4	2			11	20	2	2		16
Тема 11. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії.	17	4	2			11	17	2			15
Тема 12. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії.	15	2	2			11	16				16
МКО № 2	2		2								
Разом за ЗМ Модулю 2	105	22	16			67	105	8	4		93
Усього годин	210	44	30			136	210	16	8		186

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне (вечірнє)	Заочне
Модуль 1. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях жирового та вуглеводного обміну			
1.	Цукровий діабет, класифікація, етіологія, патогенез, діагностичні ознаки, клінічні особливості перебігу цукрового діабету різних типів	2	

2.	Програми фізичної терапії при цукровому діабеті I та II типу різного ступеня важкості	2	2
3.	Ожиріння, класифікація, етіологія, патогенез, клінічна характеристика та особливості діагностики	2	
4.	Програми фізичної терапії при ожирінні різного ступеня	2	2
5.	Дисліпідемії та атеросклероз, етіологія, патогенез, клінічна характеристика, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	2	
6.	Метаболічний синдром, етіологія, патогенез, клінічна характеристика, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	2	
7.	Модульна контрольна робота № 1	2	
Разом		14	4
Модуль 2. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях мінерального та вітамінного обміну			
8.	Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.	2	
9.	Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком мінералів в організмі, заходи фізичної терапії.	2	
10.	Подагра, етіологія, патогенез, клінічна характеристика, особливості діагностики	2	
11.	Програми фізичної терапії при подагрі	2	2
12.	Остеопороз, етіологія, патогенез, клінічна характеристика, особливості діагностики та заходи фізичної терапії.	2	2
13.	Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії.	2	
14.	Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії	2	
15.	Модульна контрольна робота № 2	2	
Разом		16	4

6.4. Самостійна робота

№ п.п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне (вечірнє)	Заочне
Модуль 1. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях жирового та вуглеводного обміну			
1.	Тема 1. Цукровий діабет, особливості діагностики різних типів цукрового діабету та його ускладнень. Особливості клінічного перебігу та ускладнення інсулінозалежного та інсуліннезалежного цукрового діабету. Діагностичні критерії цукрового діабету.	12	15
2.	Тема 2. Сучасні заходи фізичної терапії при цукровому діабеті. Сучасні реабілітаційні технології, програми реабілітації та комплекси вправ лікувальної гімнастики при цукровому діабеті різного ступеня важкості на лікарняному та післялікарняному етапі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	16
3.	Тема 3. Ожиріння, особливості діагностики ожиріння та його ускладнень. Особливості клінічного перебігу та ускладнення ожиріння. Діагностичні критерії ожиріння як захворювання.	11	15
4.	Тема 4. Сучасні заходи фізичної терапії при ожирінні. Сучасні реабілітаційні технології, програми реабілітації та комплекси вправ лікувальної гімнастики при ожирінні різного ступеня. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	16
5.	Тема 5. Дисліпідемії та атеросклероз, особливості діагностики та заходи фізичної терапії. Діагностичні критерії дисліпідемії та атеросклерозу, клінічні особливості перебігу. Сучасні реабілітаційні технології, комплекси ЛФК для корекції дисліпідемічних порушень, проявів атеросклерозу. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	12	15
6.	Тема 6. Метаболічний синдром, особливості діагностики та заходи фізичної терапії. Діагностичні критерії метаболічного синдрому, особливості клінічного перебігу. Сучасні реабілітаційні технології, комплекси ЛФК для корекції проявів метаболічного синдрому. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	12	16
Разом за змістовим модулем 1		69	93
Модуль 2. Діагностика та програми фізичної терапії при порушеннях мінерального та вітамінного обміну			

7.	Тема 7. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом мінералів в організмі, заходи фізичної терапії. Основні діагностичні показники при захворюваннях, пов'язаних з дефіцитом мінералів в організмі. Характеристика сучасних засобів, форм і методів, що використовуються у програмах фізичної терапії при хворобах порушеннях обміну речовин, пов'язаних з дефіцитом мінералів в організмі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	12	15
8.	Тема 8. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком мінералів в організмі, заходи фізичної терапії. Основні діагностичні показники при захворюваннях, пов'язаних з надлишком мінералів в організмі. Характеристика сучасних засобів, форм і методів, що використовуються у програмах фізичної терапії при хворобах порушеннях обміну речовин, пов'язаних з надлишком мінералів в організмі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	16
9.	Тема 9. Подагра, особливості діагностики та заходи фізичної терапії. Діагностичні критерії, особливості клінічних проявів подагри. Сучасні реабілітаційні технології, програми реабілітації та комплекси вправ лікувальної гімнастики при подагрі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	15
10.	Тема 10. Остеопороз, особливості діагностики та заходи фізичної терапії. Діагностичні критерії, особливості клінічних проявів остеопорозу. Сучасні реабілітаційні технології, програми реабілітації та комплекси вправ лікувальної гімнастики при остеопорозі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	16
11.	Тема 11. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з дефіцитом вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії. Основні діагностичні показники при захворюваннях, пов'язаних з дефіцитом вітамінів в організмі. Характеристика сучасних засобів, форм і методів, що використовуються у програмах фізичної терапії при хворобах порушеннях обміну речовин, пов'язаних з дефіцитом вітамінів в організмі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	15
12.	Тема 12. Хвороби порушення обміну речовин, пов'язані з надлишком вітамінів в організмі, заходи фізичної терапії. Основні діагностичні показники при захворюваннях, пов'язаних з надлишком вітамінів в організмі. Характеристика сучасних засобів, форм і методів, що використовуються у програмах фізичної терапії при хворобах порушеннях обміну речовин, пов'язаних з надлишком вітамінів в організмі. Методи контролю ефективності впливу засобів фізичної терапії на організм.	11	16
	Разом за змістовим модулем 2	67	93
	Всього годин	136	186

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

Індивідуальний навчальний проект з дисципліни аспірант виконує у формі презентації до кожного змістового модулю (загалом передбачена підготовка 2 проектів). Він полягає у написанні програми фізичної терапії для конкретного пацієнта відповідно до реабілітаційного діагнозу при певному захворюванні порушення обміну речовин відповідно до вивчення матеріалу змістового модулю дисципліни. Програма фізичної терапії має бути диференційованою, комплексною, з детальним обґрунтуванням усіх призначених сучасних науково-обґрунтованих реабілітаційних технологій. Має включати заходи оперативного та етапного контролю для оцінки ефективності програми фізичної терапії. Максимальна кількість балів, які студент може отримати за написання проекту – 10 балів. Критерії оцінювання індивідуального навчального проекту наведені у таблиці 5.4.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Пояснювально-ілюстративний метод. Аспіранти здобувають знання, слухаючи лекцію, з навчальної або методичної літератури у "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, вони залишаються в межах репродуктивного (відтворювального) мислення.

Репродуктивний метод. Застосування вивченого на основі зразка, моделі діяльності або загально прийнятих підходів під час семінарських (практичних занять). Діяльність тих, кого навчають, є алгоритмічною, тобто відповідає інструкціям, розпорядженням, правилам - в аналогічних до представленої зразка ситуаціях.

Метод проблемного викладення. Використовуючи доцільні джерела й засоби під час лекційних і практичних занять, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, наводить систему доведень, порівнюючи погляди,

різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання. Здобувачі ступеня доктор філософії стають ніби свідками і співучасниками наукового пошуку.

Пошуковий, або евристичний метод. Використовується в тій чи іншій мірі у всіх формах навчальних занять та під час індивідуальної чи самостійної роботи аспіранта. Його суть - в організації активного пошуку розв'язання висунутих педагогом (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань, в визначених випадках під керівництвом лектора, або на основі наведених прикладів і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але його поетапно скеровує й контролює педагог або самі аспіранти на основі роботи над навчально-методичною літературою.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого усного або письмового інструктажу ті, кого навчають, самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й виміри, наприклад, об'єму та інтенсивності фізичного навантаження, виконують інші пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в дослідницькій діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які імітують, а іноді й реалізують науковий пошук. Такий метод є пріоритетним у самостійній підготовці аспірантів.

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: мультимедійне обладнання.

Методичне забезпечення: конспект лекцій з дисципліни; методичні рекомендації до лабораторних занять з дисципліни; схеми, таблиці, малюнки, презентації; інструктивно-методичні матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань; критерії модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація: Підручник, 3-тє вид., перероблене та доповнене. – Київ: Олімпійська література, 2010. – 488 с.
2. Лікувальна фізична культура: Підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
3. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: Навчальний посібник / За ред. В.П. Лисенюка.- К., 2001.- 70 с.
4. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів / За ред. проф. Ю.М. Мостового. – 22-ге вид., перероб. – Київ, Центр ДЗК, 2017. – 616 с.
5. Спортивна медицина і фізична реабілітація: Навч. посібник / В.А. Шаповалова, В.М. Коршак, В.М. Халтагарова та ін. – К.: Медицина, 2008. – 248 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Т. Бойчук, М. Голубева, О. Левандовський, Л. Войчишин. _ Л.: ЗУКЦ, 2010. – 240 с.

Допоміжна

1. Физическая реабилитация: Учебник для студ. высших учебных заведений / Под общей ред. проф. С. Н. Попова., Изд. 3-е. — Ростов н/Д: Феникс, 2005. — 608 с.
2. Епифанов В. А. Восстановительная медицина; учеб. / В. А. Епифанов. — М. : ГЭОТАР-Медиа, 2012. - 304 с.
3. Медицинская реабилитация: Руководство для врачей / Под ред. В.А. Епифанова. – М.: МЕДпресс-Информ, 2005. – 328 с.
4. Ендокринологія / за ред. П. М. Боднара. – Вінниця : Нова Книга, 2010. – 464 с.
5. Внутрішня медицина: підручник / Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, Г.П. Вакалюк та ін.; за ред. Є.М. Нейка. – К.: Медицина, 2009. – 1104 с. + 32 с. кольор. вкл.
6. Передерій В. Г. Основи внутрішньої медицини. Том I. / Підручник для студентів вищих

медичних навчальних закладів / В. Г. Передерій, С. М. Ткач. – Вінниця: Нова Книга, 2009. – 640 с.: іл.

7. Наказ МОЗ України № 574 від 05.08.2009 р. «Про затвердження протоколів надання медичної допомоги пацієнтам з ендокринними захворюваннями» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://moz.gov.ua/ua/portal/dn_20090805_574.html.

8. Основи діагностики, лікування та профілактики основних хвороб ендокринної системи : навч.-метод. посіб. до практ. занять та самостійної роботи студ. з дисципліни «Внутрішня медицина» / [В. Д. Сиволап, В.Г Каджарян, В.Х. 312 Каленський та ін.]. – Запоріжжя, 2011. – 221 с. – (Рекомендовано МОН України).

9. Дубровский В.И. Лечебная физическая культура (кинезотерапия): Учеб. для студ. высш. учеб. заведений. — 2-е изд., стер. — М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. — 608 с.

10. Бирюков А. А. Лечебный массаж: Учебник для студ. высш. учеб. заведений. - М.: Издательский центр «Академия», 2004. — 368 с.

11. Вакуленко Л.О, Прилуцька Г. В., Вакуленко Д. В. Лікувальний масаж. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2005. - 448 с.

12. Частная физиотерапия: Учебное пособие/Под ред.Г.Н. Пономаренко. — М.: ОАО «Издательство «Медицина», 2005. — 744 с.

13. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 312 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Лекційний курс з дисципліни «Фізична терапія при порушеннях обміну речовин» (Платформа електронного навчання УжНУ).
1. Робоча програма дисципліни «Фізична терапія при порушеннях обміну речовин» (Платформа електронного навчання УжНУ).
2. Перелік питань, тестових завдань, ситуаційних задач до практичних занять з дисципліни (Платформа електронного навчання УжНУ).
3. Презентації до тем змістових модулів дисципліни (Платформа електронного навчання УжНУ).
4. Сайт «Реєстр медико-технологічних документів» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.dec.gov.ua/mtd/vybirtemy.html>

Додаток 2

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від « ___ » _____ 20 ___ р. Завідувач кафедри _____

(підпис) (Прізвище ініціали)